

ایران در «ایران»

نگاهی به چالش‌های برنامه کشت جایگزین چغندر

قندی که برای دریاچه ارومیه تلخ است

قرار بود میاندوآب جشن بگیرد؛ جشن برای محصولی که سال‌هاست با اقتصاد کشاورزی این شهرستان گره خورده و از دل خاک حاصلخیز دشت‌های جنوب آذربایجان غربی، راهی کارخانه‌های قند می‌شود. اما این بار جشن پیش از برگزاری متوقف شد. لغو جشنواره چغندرقند میاندوآب با دستور مستقیم دبیر کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه، اتفاقی فراتر از لغو یک مراسم محلی است. این تصمیم پیامی روشن دارد: در سرزمینی که منابع آب آن رو به کاهش است، دیگر نمی‌توان بدون توجه به هزینه‌های زیست‌محیطی، افزایش تولید محصولات کشاورزی را جشن گرفت. به گزارش ایرنا، استاندار آذربایجان غربی و دبیر کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه پس از اطلاع از برنامه برگزاری جشنواره وارد عمل شد و از اجرای آن جلوگیری کرد.

۲۹ هزار هکتار کشت در سرزمین کم‌آب

آذربایجان غربی یکی از قطب‌های اصلی تولید چغندرقند کشور است. به گفته محمدرضا اصغری، رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان، ۲۹ هزار هکتار از اراضی کشاورزی استان زیرکشت این محصول قرار دارد و برنامه کاهش سالانه ۱۰ درصدی مصرف آب مزارع چغندرقند در دستور کار است. او گفت: «مقرر شده است سالانه ۲۰ درصد از مزارع چغندرقند استان به سامانه‌های نوین آبیاری از جمله آبیاری با نوار تیپ مجهز شوند.» چغندرقند بسته به اقلیم، زمان کشت و روش آبیاری، در هر هکتار به چند هزار مترمکعب آب نیاز دارد. بر این نمونه، با فرض مصرف هشت هزار مترمکعب در هکتار، آبیاری ۲۹ هزار هکتار حدود ۲۳۲ میلیون مترمکعب آب می‌طلبد، بخش مهمی از مشکل دریاچه ارومیه نیز به همین برداشت منابع آب به نفع کشاورزی بازمی‌گردد. آبی که از رودخانه‌ها و سفره‌های زیرزمینی برای کشاورزی برداشت می‌شود، در صورت مصرف در مزارع، دیگر به‌طور کامل در دسترس دریاچه قرار نخواهد گرفت.

تاکید استاندار بر تغییر الگوی کشت

رضا رحمانی، استاندار آذربایجان غربی و دبیر کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه، در نشست بررسی اثرات اقلیمی ال‌نینو بر منابع آب، اصلاح الگوی کشت را از محورهای اصلی برنامه احیای دریاچه معرفی کرد. او با اشاره به سهم بالای کشاورزی از مصرف منابع آب استان، بر گسترش روش‌های نوین آبیاری و مدیریت علمی مصرف تأکید کرد و گفت: «حفظ وضعیت بهبودیافته دریاچه نیازمند اقدامات مستمر است.» رحمانی همچنین مصرف آب کشاورزی، نقش سدها و تغییرات اقلیمی را از عوامل مؤثر بر وضعیت دریاچه دانست که باید همزمان بررسی شوند. همچنین استاندار آذربایجان غربی توسعه کشت‌های گلخانه‌ای و کم‌آبر را از اولویتهای مدیریت استان اعلام کرد. او گفت: «تغییر الگوی کشت به سمت سیستم‌های کم‌آب‌بر، راهبرد اصلی جهاد کشاورزی است.»

حلقه مفقوده احیای دریاچه

اما نکته این است که کشاورزی که کشت چغندرقند را به نفع حفظ منابع آبی دریاچه ارومیه کنار بگذارد، چه حمایت اقتصادی دریافت می‌کند؟ چندی پیش حسن زنجانی، مدیرعامل مجموعه مدیریتی کارخانه قند ارومیه، ۲۳ شهرویز اعلام کرد که هلدینگ شهید آذربایجان برای احیای چغندرقارار، به ازای هر هکتار ۲۰ میلیون تومان تسهیلات اعتباری اختصاص داده است. علاوه بر این، بذر، کود، سم، تجهیزات مکانیزاسیون و نوار تیپ (نوار تیپ یک لوله پلاستیکی بسیار نازک و انعطاف‌پذیر است که در فواصل مشخص، خروجی‌های کوچکی برای آب دارد. این نوار در امتداد ردیف‌های کشت قرار می‌گیرد و آب را به آرامی و مستقیماً به محدوده ریشه گیاه می‌رساند) نیز در اختیار کشاورزان قرار می‌گیرد، زیرا استفاده از نوار تیپ نقش مهمی در صرفه‌جویی آب کشاورزی دارد. این مجموعه با بیش از ۲۰ هزار خانوار کشاورز قرارداد تولید دارد و خرید محصول آنان را تضمین می‌کند. در مقابل از سوی مسئولان برای تشویق کشاورزان به کنار گذاشتن کشت چغندرقند پیشنهادهاتی مانند پرداخت تسهیلات کم‌بهره برای کشت جایگزین، خرید تضمینی محصولات کم‌آب‌بر، حمایت از بیمه محصولات و کمک به تأمین تجهیزات آبیاری می‌تواند به عنوان بخشی از یک بسته تشویقی مطرح شود. اما این پیشنهادهای هنوز تبدیل به مصوبات اجرایی نشده است. در میان محصولات جایگزین، کلزا یکی از گزینه‌های در حال بررسی است. محصولی که در برخی مناطق می‌تواند با استفاده بیشتر از بارندگی فصل سرد، فشار بر منابع آبیاری را کاهش دهد. سجاده حسامی، مدیر تعاون روستایی آذربایجان غربی، در گزارشی از خرید بیش از سه هزار و ۴۰۰ تن کلزا در استان خبر داده و نرخ خرید هر کیلوگرم را ۱۱۰ هزار تومان اعلام کرده است.

این تجربه نشان می‌دهد برای برخی محصولات جایگزین، سازوکار خرید و حمایت از تولیدکننده وجود دارد. با این حال، جایگزینی کلزا به جای چغندرقند در تمام مزارع امکان‌پذیر نیست و به شرایط خاک، اقلیم، زمان کشت و میزان آب قابل تخصیص بستگی دارد. گیاهان دارویی نیز در برنامه‌های کشاورزی استان جای گرفته‌اند. براساس اعلام مدیر امور باغبانی سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی در شهرویز امسال، توسعه کشت گیاهان دارویی در سطح هزار و ۴۲۴ هکتار در برنامه هفتم پیش‌بینی شده که هزار هکتار آن به کشت دیم اختصاص دارد. لغو جشنواره چغندرقند میاندوآب هر چند می‌تواند نشانه‌ای از تغییر نگاه مدیریت استان به کشاورزی باشد، اما تبدیل این پیام ندامین به نتیجه‌ای ملموس، به تصمیم‌های اقتصادی و اجرایی نیاز دارد.

معاون نظارت و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان از طراحی برای احداث ۲۰ پل ایمن در مناطق پرخطر عشایری خبر داد

یک گام تا خدا حافظی با گرگرها

اعتبار ۴۳۲ میلیارد تومانی برای ایمن‌سازی مسیرهای ارتباطی عشایر تأمین شد

گزارش

بی‌تا میرعظیمی

گروه ایران زمین

تأمین اعتبار ۴۳۲ میلیارد تومانی برای احداث پل‌های جایگزین گرگر در مناطق عشایری لرستان، گامی مهم در مسیر ایمن‌سازی راه‌های ارتباطی این منطقه به شمار می‌رود؛ طرحی که با هدف حذف دسترسی‌های گذرگاه‌های پرخطر و فراهم کردن امکان تردد ایمن‌تر عشایر و دام‌های آنان در مناطق کوهستانی استان دنبال می‌شود. قرار است در چارچوب این طرح، ۲۰ گرگر فعال با پل‌های جایگزین ایمن‌تر جایگزین شوند. اقدامی که اجرای آن به تکمیل مطالعات فنی، اخذ مجوزهای لازم، شرایط اقلیمی مناطق هدف و روند تخصیص اعتبارات وابسته است. عشایر ساکن مناطق کوهستانی لرستان، سال‌هاست که از گرگرها برای عبور از رودخانه‌ها و رسیدن به آن سوی مسیر استفاده می‌کنند؛ کابینه فیزی که بر فراز آب حرکت کرده و گاه یک جابه‌جایی روزمره را به حادثه‌ای جریان ناپذیر تبدیل می‌کند. همین دو سال پیش بود که پاره‌شدن طناب گرگر به فاجعه‌ای تلخ برای یک خانواده عشایری در لرستان انجامید؛ حادثه‌ای که جان سیاهش برانورد، کودک ۱۲ساله عشایری را هنگام عبور از رودخانه سیمه در منطقه گرمیشان مأزین گرفت و بار دیگر، خطر مرگبار مسیرهای ارتباطی نالایمن را به تصویر کشید. اما این حادثه نه اولین قربانی گرگر بود و نه آخرین زنگ خطر درباره تردد اجباری عشایر از این گذرگاه‌های پرخطر. پیش از آن در منطقه زروماهرو الیگودرز، سقوط گرگر هنگام عبور چند نفر از رودخانه، جان سه عضو یک خانواده از جمله یک کودک را گرفته بود؛ حادثه‌ای تلخ که عملیات جست‌وجو برای یافتن پیکر قربانیان را تا روزها ادامه داد. کرد. در پلدختر نیز عبور ناگزیر از رودخانه کشکان با گرگر، طی سال‌های گذشته به مصدومیت و حتی قطع انگشتان برخی اهالی منجر شده است. مرور این حوادث تلخ نشان می‌دهد که مسأله گرگر در لرستان

نیروی انسانی متخصص، اولین ضرورت توسعه دریا محور تدوین نقشه ملی مهارت‌های دریامحور برای ۵۸۰۰ کیلومتر خط ساحلی

بندر انزلی - ایران با برخورداری از ۵۸۰۰ کیلومتر خط ساحلی در شمال و جنوب، ظرفیت گسترده‌ای برای توسعه تجارت، حمل‌ونقل، شیلات، گردشگری، صنایع دریایی و ایجاد فرصت‌های جدید شغلی دارد. ظرفیت‌هایی که بهره‌برداری اقتصادی از آنها تنها با ساخت بندر، توسعه اسکله و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های عمرانی امکان‌پذیر نیست؛ بلکه به نیروی انسانی متخصص و آموزش‌دیده نیز نیاز دارد. با این حال، فاصله میان مهارت‌های موجود و نیازهای واقعی صنایع دریایی، یکی از چالش‌های توسعه اقتصاد دریامحور در کشور است. چالشی که اکنون قرار است با تدوین نقشه ملی مهارت‌های اقتصاد دریامحور و بازنگری در نظام آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مورد توجه قرار گیرد. به گزارش ایرنا، ضرورت پیوند میان ظرفیت‌های جغرافیایی سواحل کشور و توانمندی نیروی انسانی، محور اصلی نشست تخصصی توسعه مهارت‌های اقتصاد دریامحور بود که در منطقه سنگاچین بندرانزلی با حضور مدیران آموزش فنی و حرفه‌ای استان‌های ساحلی، نمایندگان

نیروی دریایی و کارشناسان بخش‌های دولتی و خصوصی برگزار شد. در این نشست تأکید شد که توسعه اقتصاد دریا تنها به فعالیت‌های سنتی صیادی، بنادر و کشتیرانی محدود نمی‌شود، بلکه مجموعه‌ای از مشاغل جدید در حوزه‌های لجستیک، ساخت و تعمیر شناورها، فرآوری محصولات شیلاتی، گردشگری دریایی، انرژی‌های نو و فناوری‌های دیجیتال را در بر می‌گیرد. مشاغلی که توسعه آنها مستلزم تربیت نیروی انسانی متناسب با نیاز صنایع است.

ضرورت عبور از مشاغل سنتی دریایی

پرینسا علیمردانی، سرپرست معاونت برنامه‌ریزی راهبردی و صلاحیت حرفه‌ای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، در این نشست با اشاره به برخورداری ایران از ۵۸۰۰ کیلومتر خط ساحلی، بر ضرورت ارزیابی میزان بهره‌وری اقتصادی سواحل کشور در مقایسه با کشورهای موفق در این حوزه تأکید کرد.

وی با بیان اینکه اقتصاد دریامحور زمانی می‌تواند به یکی از منابع مهم درآمد و

قرار گرفته‌اند، گفت: «همه گرگرها وضعیت یکسانی ندارند و میزان فعالیت و ضرورت استفاده از هریک، در تعیین اولویت اجرای طرح مؤثر است. برخی از این گذرگاه‌ها در سطح‌های گذشته با استفاده از اعتبارات و اقدامات دستگاه‌های مرتبط، از جمله بنیاد علوی، حذف شده‌اند و در مواردی نیز دیگر مورد استفاده قرار نمی‌گیرند.» طبق گفته این مقام مسئول، در مرحله جدید، تمرکز بر گرگرهایی است که همچنان فعال هستند و عشایر برای تردد در مسیرهای ارتباطی خود از آنها استفاده می‌کنند. وی با اشاره به اختصاص ۴۳۲ میلیارد تومان اعتبار برای اجرای این طرح افزود: «عشایر پیش‌بینی‌شده از محل اعتبارات محرومیت‌زدایی تأمین شده و قرار است با استفاده از آن، ۲۰ گرگر فعال در مناطق اولویت‌دار حذف و پل‌های جایگزین احداث شود. با این حال، پل‌های محل دقیق اجرای همه پروژه‌ها و مشخص شدن ترتیب اجرای آنها به بررسی‌های فنی، شرایط هر منطقه و اولویت‌بندی نیازهای موجود بستگی دارد.»

پل‌های ایمن جایگزین گرگرها می‌شوند معاون نظارت و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان درباره ضرورت جایگزینی گرگرها با سازه‌های ایمن‌تر نیز اظهار کرد: «محورهای عشایری صرفاً مسیرهایی برای عبور و مرور نیستند، بلکه ارتباط مستقیمی با زندگی روزمره، فعالیت‌های اقتصادی و معیشت خانوارهای عشایر دارند. دسترسی مناسب به این مسیرها در جابه‌جایی خانوارها، انتقال دام‌ها و انجام فعالیت‌های مرتبط با زندگی عشایری نقش مهمی دارد؛ بنابراین، توسعه و بهسازی زیرساخت‌های ارتباطی این مناطق باید با توجه به نیازهای واقعی ساکنان و شرایط خاص جغرافیایی آنها دنبال شود.»

شیرزاد با بیان اینکه استفاده از گرگرها در مقایسه با پل‌های جایگزین با دشواری بیشتری همراه است، ادامه داد: «این گذرگاه‌ها در مقطعی توانسته‌اند بخشی از نیاز تردد عشایر را تأمین کنند، اما مخاطرات احتمالی و محدودیت‌های استفاده از آنها ضرورت اجرای راهکارهای جایگزین را افزایش

ایران زمین

داده است. احداث پل‌های کابلی می‌تواند با تسهیل عبور و مرور، شرایط ایمن‌تری برای تردد عشایر فراهم کند و وابستگی آنان به سازه‌های پرخطر را کاهش دهد.» وی با اشاره به ضرورت انجام مطالعات فنی پیش از اجرای پروژه‌ها تصریح کرد: «برای تعیین محل احداث پل‌ها، باید شرایط هر منطقه به صورت جداگانه بررسی شود. مطالعات فنی، وضعیت مسیرهای دسترسی، ویژگی‌های جغرافیایی و الزامات مرتبط با اجرای پروژه از جمله مواردی هستند که در فرآیند آماده‌سازی و اجرای طرح باید مورد توجه قرار گیرند. همچنین، اخذ مجوزهای لازم از دستگاه‌های مرتبط، از جمله محیط‌زیست و پدافند غیرعامل، از مراحل ضروری پیشبرد پروژه‌هاست.»

طبق گفته معاون نظارت و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان، اجرای طرح در مناطق مختلف استان به دلیل تفاوت شرایط طبیعی و اقلیمی، الزاماً با سرعت یکسانی پیش نخواهد رفت. برخی مناطق در فصل‌های سرد سال با محدودیت‌های بیشتری برای عملیات اجرایی مواجه می‌شوند و همین مسأله می‌تواند بر زمان‌بندی احداث پل‌ها تأثیر بگذارد. از این رو، برنامه‌ریزی برای اجرای پروژه‌ها باید با در نظر گرفتن شرایط هر منطقه و امکان پیشبرد عملیات عمرانی انجام شود.

حذف گرگرها در گرو تأمین اعتبار

معاون نظارت و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان در پاسخ به پرسشی درباره زمان‌بندی نهایی حذف گرگرها و بهره‌برداری از پل‌های جایگزین گفت: «برای پایان اجرای همه پروژه‌ها، ضرب‌الاجل مشخص و یکسانی تعیین نشده است و زمان تکمیل آنها به میزان پیشرفت کار، شرایط آب‌وهوایی مناطق هدف و روند تأمین و تخصیص منابع مالی بستگی دارد. با این حال، هدفگذاری این است که اقدامات لازم تا پایان سال مالی ۱۴۰۵ پیش‌برود و امکان استفاده از پل‌های جایگزین در مناطق مشمول طرح فراهم شود.» وی تأکید کرد: «تحقق این هدف علاوه بر آماده‌بودن مطالعات و فراهم شدن شرایط اجرایی، به استمرار تخصیص اعتبارات نیز وابسته است. تأمین اعتبار اولیه، گام مهمی در آغاز یا پیشبرد پروژه‌ها محسوب می‌شود، اما اجرای کامل طرح مستلزم آن است که منابع مالی در زمان مناسب در اختیار پروژه‌ها قرار گیرد و دستگاه‌های مسئول بتوانند عملیات اجرایی را متناسب با برنامه پیش‌بینی‌شده ادامه دهند.» معاون نظارت و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان با اشاره به اینکه مسأله گرگرها محدود به این استان نیست، افزود: «در برخی استان‌های دیگر، از جمله چهارمحال و بختیاری و بخش‌هایی از خوزستان که شرایط جغرافیایی مشابهی دارند نیز گذرگاه‌های مشابهی وجود دارد، در این مناطق هم ضرورت جایگزینی سازه‌های پرخطر با پل‌های ایمن‌تر مورد توجه قرار گرفته و استفاده از ظرفیت اعتبارات محرومیت‌زدایی می‌تواند به تدریج زمینه بهبود زیرساخت‌های ارتباطی جوامع محلی و عشایری را فراهم کند.» وی در پایان ابراز امیدواری کرد با تداوم حمایت‌های اعتباری، تکمیل مطالعات و هماهنگی میان دستگاه‌های مسئول، روند احداث پل‌های جایگزین در لرستان با سرعت مناسبی پیش برود و عشایر استان در سال آینده بتوانند از مناطق عشایری و بهبود زیرساخت‌های ارتباطی به گفته مریم شیرزاد، هدف اصلی این طرح، کاهش مخاطرات تردد، تسهیل دسترسی به مناطق عشایری و بهبود زیرساخت‌های است که به طور مستقیم با زندگی و معیشت این جامعه ارتباط دارند؛ هدفی که تحقق آن نیازمند تأمین اعتبار به‌موقع و اجرای دقیق و متناسب پروژه‌هاست.

معاون نظارت و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان: حذف گرگرها و بهره‌برداری از پل‌های جایگزین، وابسته است. تأمین اعتبار اولیه، گام مهمی در آغاز یا پیشبرد پروژه‌ها محسوب می‌شود، اما اجرای کامل طرح مستلزم آن است که منابع مالی در زمان مناسب در اختیار پروژه‌ها قرار گیرد و دستگاه‌های مسئول بتوانند عملیات اجرایی را متناسب با برنامه پیش‌بینی‌شده ادامه دهند. معاون نظارت و بودجه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان با اشاره به اینکه مسأله گرگرها محدود به این استان نیست، افزود: «در برخی استان‌های دیگر، از جمله چهارمحال و بختیاری و بخش‌هایی از خوزستان که شرایط جغرافیایی مشابهی دارند نیز گذرگاه‌های مشابهی وجود دارد، در این مناطق هم ضرورت جایگزینی سازه‌های پرخطر با پل‌های ایمن‌تر مورد توجه قرار گرفته و استفاده از ظرفیت اعتبارات محرومیت‌زدایی می‌تواند به تدریج زمینه بهبود زیرساخت‌های ارتباطی جوامع محلی و عشایری را فراهم کند.» وی در پایان ابراز امیدواری کرد با تداوم حمایت‌های اعتباری، تکمیل مطالعات و هماهنگی میان دستگاه‌های مسئول، روند احداث پل‌های جایگزین در لرستان با سرعت مناسبی پیش برود و عشایر استان در سال آینده بتوانند از مناطق عشایری و بهبود زیرساخت‌های ارتباطی به گفته مریم شیرزاد، هدف اصلی این طرح، کاهش مخاطرات تردد، تسهیل دسترسی به مناطق عشایری و بهبود زیرساخت‌های است که به طور مستقیم با زندگی و معیشت این جامعه ارتباط دارند؛ هدفی که تحقق آن نیازمند تأمین اعتبار به‌موقع و اجرای دقیق و متناسب پروژه‌هاست.

توسعه اقتصاد دریا تنها به فعالیت‌های سنتی صیادی، بنادر و کشتیرانی محدود نمی‌شود، بلکه مجموعه‌ای از مشاغل جدید در حوزه‌های لجستیک، ساخت و تعمیر شناورها، فرآوری محصولات شیلاتی، گردشگری دریایی، انرژی‌های نو و فناوری‌های دیجیتال را در بر می‌گیرد. مشاغلی که توسعه آنها مستلزم تربیت نیروی انسانی متناسب با نیاز صنایع است.

تقاضامحوری و تنظیم‌گری تلاش دارد آموزش‌های مهارتی را با نیاز واقعی بازار کار هماهنگ کند.» احمدی با تأکید بر اینکه اقتصاد دریامحور مفهومی فراتر از فعالیت بنادر و کشتیرانی دارد، اظهار کرد: «زیست‌بوم این اقتصاد، مهارتی سازمان‌آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ساخت و تعمیر شناورها، شیلات، گردشگری دریایی، انرژی‌های نو و فناوری‌های دیجیتال را شامل می‌شود.» به گفته وی، بهره‌برداری از این ظرفیت‌ها بدون سرمایه‌گذاری در آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی امکان‌پذیر نیست و نیروی کار ماهر باید به عنوان یکی از زیرساخت‌های اصلی توسعه سواحل مورد توجه قرار گیرد.

اقتصادی همان منطقه را فراهم کند؛ به‌گونه‌ای که آموزش‌های مهارتی در سواحل شمالی و جنوبی کشور براساس نوع فعالیت صنایع، امکانات بندری، ظرفیت‌های شیلاتی و فرصت‌های سرمایه‌گذاری طراحی شوند. سیدجمیل احمدی، معاون آموزش‌های مهارتی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور نیز در این نشست با اشاره به تغییر الگوهای کسب‌وکار و گسترش اقتصاد دیجیتال، سبز و سایبر حوزه‌های نوظهور اقتصادی، گفت: «در کشورهایی توسعه‌یافته، نظام آموزش مهارتی متناسب با مسیر توسعه اقتصادی برنامه‌ریزی می‌شود.» وی افزود: «سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با اتخاذ رویکرد حکمرانی مشارکتی،